

INHOUD

WOORD VOORAF	v
DANKWOORD	vii
LIJST VAN VAAK VOORKOMENDE AFKORTINGEN	xxix
LIJST VAN VERKORT GECITEERDE WETGEVING	xxxv
LIJST VAN DE VERKORT AANGEHAALDE VERZAMELWERKEN EN REEKSEN	xxxvii
INLEIDING	1
HOOFDSTUK 1. SITUERING EN INLEIDING VAN HET ONDERWERP ...	3
HOOFDSTUK 2. AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK	6
HOOFDSTUK 3. METHODE VAN HET ONDERZOEK	7
Afdeling 1. Interne rechtsvergelijking	8
Afdeling 2. Externe rechtsvergelijking	9
A. Het Franse recht	9
B. Het Duitse en het Nederlandse recht	10
C. Principles of European Law on Donation	11
HOOFDSTUK 4. STRUCTUUR	12
 <i>TITEL 1. DE TOTSTANDKOMING VAN DE OVEREENKOMST</i>	
DEEL 1. DE INHOUDELIJKE VEREISTEN VOOR DE TOTSTAND- KOMING: GELDIGHEIDSVEREISTEN	15
INLEIDING	17
ONDERDEEL I. TOESTEMMING EN BEKWAAMHEID	19
INLEIDING: TOESTEMMING EN (HANDELINGS)BEKWAAMHEID: AANVERWANTE CONCEPTEN	19

HOOFDSTUK 1. TOESTEMMING	21
Afdeling 1. Een volwaardige wilsvorming	21
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	22
1. Wils(on)geschiktheid: inhoudelijke vereisten	24
2. Wils(on)geschiktheid: ontvankelijkheid van de vordering tot nietigverklaring	26
a. Gedurende het leven	27
b. Na het overlijden	30
B. Het schenkingenrecht: ‘gezondheid van geest’	34
1. Artikel 901 B.W. en de inhoudelijke vereisten voor de wils- geschiktheid	34
a. Traditionele opvatting: theorie van de versterkte toestemming. . .	34
b. De theorie van de versterkte toestemming genuanceerd	38
2. Artikel 901 B.W. en de ontvankelijkheidsvereisten van de vordering tot nietigverklaring	42
a. Gedurende het leven	42
b. Na het overlijden	43
Afdeling 2. Een wil, vrij van gebreken	45
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	45
1. Dwaling	47
a. Algemeen	47
b. Dwaling over de oorzaak-determinerende beweegreden?	53
2. Bedrog	59
3. Geweld	62
4. Benadeling – gekwalificeerde benadeling	65
a. Algemeen	65
b. Gekwalificeerde benadeling	66
B. Het schenkingenrecht	68
1. Dwaling	68
a. Algemeen	68
b. Dwaling over de oorzaak-determinerende beweegreden?	70
2. Bedrog	75
3. Geweld	78
Afdeling 3. Tussenbesluit	79
HOOFDSTUK 2. BEKWAAMHEID	82
Inleiding	82
Afdeling 1. Beschermende rechtsonbekwaamheid	84
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	84
B. Het schenkingenrecht	86
1. Algemeen	86

2. Relatieve rechtsonbekwaamheid in bijzondere contractuele relaties . .	87
a. Algemeen	87
b. Personeel toepassingsgebied	90
c. Beoordeling	95
Afdeling 2. Beschermende handelingsonbekwaamheid	98
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	98
1. Inleiding	98
2. Handelingsonbekwaamheid van de beschermde persoon	99
3. De (on)mogelijkheid om de handelingsonbekwaamheid op te vangen.	104
B. Het schenkingenrecht	106
1. Handelingsonbekwaamheid om te schenken	107
a. De handelings(on)bekwaamheid van de beschermde persoon om een schenking te doen	107
b. De (on)mogelijkheid om de handelingsonbekwaamheid op te vangen.	118
c. Kritiek en beoordeling.	125
2. Handelingsonbekwaamheid om te ontvangen.	129
a. Algemene regeling	129
b. Specifieke regeling voor minderjarigen <i>ex</i> artikel 935 lid 3 B.W.: aanvaarding door een ascendent	132
3. Het speciale geval van rechtspersonen.	137
a. De bekwaamheid om een schenking te doen.	137
b. De ‘bekwaamheid’ om een schenking te ontvangen.	138
Afdeling 3. Tijdstip van beoordeling van de bekwaamheid	140
A. De gemeenrechtelijke regeling	140
B. Het schenkingenrecht	141
1. Gangbare opvattingen: diversiteit.	141
2. Beoordeling: toepassing van de gemeenrechtelijke principes in het schenkingenrecht	143
C. De gemeenrechtelijke principes in vraag gesteld.	145
1. De beoordeling van de bekwaamheid op het ogenblik van de tot- standkoming van de overeenkomst is, in het licht van haar functie, rechtens irrelevant.	145
2. De beoordeling van de geldigheidsvereisten op het ogenblik van de totstandkoming van de overeenkomst is strijdig met de bindende kracht van het aanbod.	147
3. De beoordeling op het ogenblik van de totstandkoming is in strijd met het suppletief karakter van de regeling inzake het ogenblik van totstandkoming	149
Afdeling 4. Tussenbesluit	149

ONDERDEEL 2. OORZAAK	153
HOOFDSTUK 1. HET BEGRIP OORZAAK	155
Afdeling 1. Beknopt historisch overzicht van de causaliteitstheorieën.	155
A. De oude(re) causaliteitstheorieën: causalisme en anticausalisme	155
B. De moderne causaliteitstheorieën: monisme en dualisme	156
Afdeling 2. De recente opvatting van het Belgische Hof van Cassatie	161
A. De oorzaak van de schenking.	162
B. De oorzaak in het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht? ...	163
HOOFDSTUK 2. DE GEOORLOOFDHEID VAN DE OORZAAK	166
Afdeling 1. Eén van de determinerende beweegredenen heeft een ongeoorloofd karakter.	167
Afdeling 2. Moet het ongeoorloofd karakter gekend zijn door de wederpartij?	170
A. De oorspronkelijke opvattingen.	170
1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	170
2. Het schenkingenrecht.	172
B. Evolutie in de rechtspraak.	174
1. Kritiek	174
2. De ommekeer in de rechtspraak	176
a. Principe: nietigheid	176
b. De gevolgen voor de onschuldige contractpartij: bescherming via compensatie?.....	178
c. De reactie in de doctrine?	183
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	187
DEEL 2. DE WIJZE VAN TOTSTANDKOMING	189
INLEIDING	191
1. Situering: gebrek aan wettelijk kader	191
2. Begripsomschrijving.	192
HOOFDSTUK 1. DE BINDENDE KRACHT AAN DE ZIJDE VAN DE AANBIEDER	197
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	197
A. De onherroepelijkheid van het aanbod: begrip, historiek en grondslag	197
B. De onherroepelijkheid: principe en gevolgen	199
C. De bindende kracht van het aanbod in het Franse en Nederlandse recht ..	201

Afdeling 2. Het schenkingenrecht	203
A. Het schenkingsaanbod en de schenkingsbelofte	203
B. De bindende kracht van het schenkingsaanbod?	207
HOOFDSTUK 2. DE BINDENDE KRACHT AAN DE ZIJDE VAN DE GEADRESSEERDE	209
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	209
A. Aanvaarding	209
1. Wie kan aanvaarden?	209
2. Vorm van de aanvaarding	210
B. Gronden van verval van het aanbod	211
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	216
A. De aanvaarding	216
1. De noodzaak van een aanvaarding	216
2. Wie kan aanvaarden?	217
3. Vormvereisten voor de aanvaarding van de notariële schenking	218
a. Aanvaarding bij authentieke akte	218
b. Uitdrukkelijke aanvaarding	219
c. Betekening van de aanvaarding	223
B. Gronden van verval van het aanbod	225
HOOFDSTUK 3. OGENBLIK VAN TOTSTANDKOMING	229
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	229
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	232
HOOFDSTUK 4. TUSSENBESLUIT	236
DEEL 3. VORMVEREISTEN	239
INLEIDING	241
HOOFDSTUK 1. DE WETTELIJKE REGELING	243
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	243
A. Het principe: consensualisme	243
B. Uitzonderingen: zakelijke en plechtige overeenkomsten	245
1. Algemeen: het formalisme <i>sensu lato</i>	245
2. Kenmerken en gevolgen van het (traditionele) formalisme	246
3. Gevolgen van de niet-naleving van het (traditionele) formalisme	249
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	251
A. Het Belgische en Franse recht: formalisme	251
1. Formalisme in de eerste graad	251
2. Formalisme in de tweede graad	253

3.	Sanctie bij de niet-naleving van de opgelegde vormvereisten	255
a.	Absolute nietigheid gedurende het leven van de schenker.	256
b.	Relatieve nietigheid na het overlijden van de schenker.	258
4.	Oorsprong en <i>ratio legis</i> (gecontesteerd)	259
a.	Oorsprong	259
b.	De <i>ratio legis</i> (gecontesteerd)	259
c.	De werkelijke <i>ratio legis</i> ?	263
B.	Het Duitse en het Nederlandse recht	264
1.	Het Duitse recht: een duaal stelsel	264
2.	Het Nederlandse recht: principiële vormeloosheid	266
	HOOFDSTUK 2. EVOLUTIES	269
	Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	269
	Afdeling 2. Het schenkingenrecht.	270
A.	Deformalisering van de eerste graad.	271
1.	Alternatieve schenkingsvormen	272
2.	Oorsprong en <i>ratio legis</i>	275
a.	Oorsprong	275
b.	<i>Ratio legis</i> ?	277
3.	Sanctie bij ontdekking van de alternatieve schenking	280
B.	Deformalisering van de tweede graad	281
1.	Toepassingsgebied van de handgift: het <i>traditio</i> -begrip	283
a.	<i>Traditio longa manu</i>	283
b.	<i>Traditio clavium</i> ?	284
c.	<i>Traditio brevi manu</i>	285
2.	Toepassingsgebied van de onrechtstreekse schenking	286
a.	De afstand van recht.	287
b.	Overschrijving tussen (bank)rekeningen.	289
c.	Wijziging van de naam in het register van de aandeelhouders.	290
	HOOFDSTUK 3. BEOORDELING: FORMALISME EN DEFORMALISERING?	292
	HOOFDSTUK 4. TUSSENBSLUIT	297
	TITEL 2. DE GRENZEN AAN DE CONTRACTVRIJHEID	
	INLEIDING EN PLAN.	303

DEEL 1. HET VEREISTE VAN DADELJKHEID	305
HOOFDSTUK 1. DE WETTELIJKE REGELING	308
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	308
A. Uitgangspunt: de onmiddellijke eigendomsoverdracht	308
1. Principe	308
2. Gevolgen	310
B. Uitzonderingen door de aard van het overgedragen goed	311
1. Soortzaken	312
2. Verbintenis met een alternatief of facultatief voorwerp	314
3. Toekomstig goed	316
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	317
A. Preliminair: het oude recht: de dadelijkheid als zakelijk vereiste	317
B. Uitgangspunt: artikel 938 B.W.: de onmiddellijke eigendomsoverdracht	318
C. Uitzonderingen door de aard van het voorwerp?	321
1. De schenking van een soortzaak	321
2. De schenking met een alternatief of facultatief voorwerp	322
3. De schenking van een toekomstig goed	322
HOOFDSTUK 2. DE RECHTSAARD VAN DE REGEL VAN DE ONMIDDELLIJKE EIGENDOMSOVERDRACHT. MOGELIJKHEID TOT CONTRACTUALISERING?	324
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	324
A. De opschortende voorwaarde	324
1. De verbintenis <i>pendente conditione</i>	324
2. De verbintenis <i>eveniente conditione</i>	328
B. De opschortende termijn	331
1. Algemeen	331
2. Het eigendomsvoorbehoud	332
a. Algemeen	332
b. Bescherming van de koper onder opschortende termijn	335
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	338
A. De schenking onder opschortende voorwaarde	339
B. De schenking onder opschortende termijn	342
1. Algemeen: schenking onder opschortende termijn	342
a. Schenking van een welbepaalde zaak	342
b. Schenking van een soortzaak	345
2. Schenking met eigendomsvoorbehoud	345
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	348

DEEL 2. DE ONHERROEPELIJKHEID	351
INLEIDING EN TERMINOLOGIE	353
ONDERDEEL 1. DE WETTELIJKE (ON)HERROEPELIJKHEID	355
HOOFDSTUK 1. HET GEMENE VERBINTENISSEN- EN OVEREENKOMSTENRECHT	356
A. Algemeen: <i>pacta sunt servanda</i>	356
B. De uitzonderingen	360
1. Uitzonderingen aanvaard door de wet	361
2. Uitzondering aanvaard door rechtspraak en rechtsleer	366
HOOFDSTUK 2. HET SCHENKINGENRECHT	372
A. Algemeen	372
B. Uitzonderingen	372
1. Algemeen	372
2. De herroepelijkheid <i>ad nutum</i> van de schenking tussen echtgenoten in het Belgische recht: een vreemde eend in de bijt.	374
a. Principe en <i>ratio legis</i>	374
b. Toepassingsgebied	380
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT: DE WETTELIJKE (ON)HERROEPELIJKHEID?	382
ONDERDEEL 2. DE CONTRACTUELE (ON)HERROEPELIJKHEID	385
INLEIDING EN PLAN	386
HOOFDSTUK 1. HET GEMENE VERBINTENISSEN- EN OVEREENKOMSTENRECHT	388
Afdeling 1. Rol en betekenis van artikel 1174 B.W.?	388
A. Inleiding: de soorten voorwaarden: een wettelijke driedeling	388
B. Artikel 1174 B.W.: de klassieke interpretatie	390
1. Toepassingsgebied en <i>ratio legis</i>	390
2. Louter en gewoon potestatieve voorwaarde: het klassieke demarcatiecriterium	391
3. De opschortende en ontbindende louter potestatieve voorwaarden ..	395
C. Artikel 1174 B.W.: de moderne opvatting	396
1. De klassieke invulling in de rechtspraak en de rechtsleer?	396
a. Gewijzigde houding ten aanzien van het louter potestatieve karakter van de voorwaarde	397

b. Gewijzigde houding ten aanzien van het ontbindende karakter van de voorwaarde	399
2. Pleidooi voor hervorming in de (Franse) doctrine: het criterium van de willekeur.	400
a. De schuldenaar beslist willekeurig over het lot van zijn engagement	400
b. Elementen die de potestativiteit uitschakelen	405
Afdeling 2. De geldigheid van de partijbeslissing?	413
A. Artikel 1129 B.W. als hefboom voor een algemene erkenning van de geldigheid van de partijbeslissing	413
1. Artikel 1129 B.W. en artikel 1591 B.W.: bepaling van het voorwerp van de verbintenis	413
a. Algemeen	413
b. Evolutie in de rechtspraak en de rechtsleer: de bepaling van het voorwerp bij partijbeslissing: geldigheid(svereisten)?	417
2. De partijbeslissing: een gecontroleerde bevoegdheid	428
a. Principe: controle op de partijbeslissing.	429
b. Beoordelingsmaatstaf: goede trouw, redelijkheid en billijkheid.	431
c. Controlemaatstaf: graad van toetsing van de beslissing.	433
d. Sancties.	438
e. Beoordeling	439
B. De geldigheid van een beëindigingsbeding?	440
1. Beëindigingsbedingen. Definitie en kwalificatie	441
2. Geldigheid van het ontbindingsbeding.	446
a. Principiële geldigheid van de potestatieve ontbindende voorwaarde?	446
b. Geldigheid <i>ratione temporis</i> ?	447
Afdeling 3. Voorlopig tussenbesluit: de contractuele onherroepelijkheid in het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	450
HOOFDSTUK 2. HET SCHENKINGENRECHT	455
Inleiding	455
Afdeling 1. De contractuele (on)herroepelijkheid in het Belgische en Franse recht.	456
A. Toepassingsgebied	456
B. Draagwijdte van de versterkte onherroepelijkheid.	458
1. Basisregel: artikel 944 B.W.: schenking onder potestatieve voorwaarde.	459
a. Toepassingsgebied	459
b. Relevantie van de discussie	468
c. Beoordeling en pleidooi voor een hernieuwde invulling van artikel 944 B.W. <i>de lege lata</i>	473

2.	De andere wettelijke toepassingsgevallen	477
a.	Artikel 943 B.W.: schenking van toekomstige goederen	477
b.	Artikel 945 B.W.: schenking onder last toekomstige schulden of lasten te voldoen	498
c.	Artikel 946 B.W.: verbod nog over de goederen (of een deel ervan) te beschikken	508
3.	Andere toepassingsgevallen?	533
a.	Algemeen	533
b.	De alternatieve of facultatieve schenking	534
c.	Schenking onder ontbindende termijn?	535
C.	Sanctie	537
1.	Omvang van de nietigheid	538
2.	Aard van de nietigheid	538
a.	Gedurende het leven van de schenker	538
b.	Na het overlijden van de schenker	539
D.	Oorsprong en <i>ratio legis</i> (gecontesteerd)	542
1.	Oorsprong	542
2.	De <i>ratio legis</i> (gecontesteerd)	543
a.	De bescherming van de schenker	544
b.	De bescherming van de begiftigde	547
c.	De rechtszekerheid	548
3.	Werkelijke <i>ratio legis</i> ?	550
E.	Voorlopig tussenbesluit: de versterkte onherroepelijkheid in het Belgische en Franse schenkingenrecht	553
	Afdeling 2. Contractuele (on)herroepelijkheid in het Duitse en het Nederlandse recht	555
1.	Algemeen	555
2.	Gevolgen van het herroepingsvoorbehoud	558
	Afdeling 3. Beoordeling: blijft er <i>de lege ferenda</i> nog plaats voor de versterkte onherroepelijkheid van de schenking in het Belgische recht?	561
A.	Een onduidelijke, historische regel zonder afdoende verantwoording	561
B.	Afschaffing van de onherroepelijkheid? De onherroepelijkheid als wezenlijk bestanddeel van de <i>animus donandi</i> ?	563
	HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT: DE CONTRACTUELE ONHERROEPELIJKHEID?	568
	DEEL 3. NIETIGHEID WEGENS EEN ONMOGELIJKE OF ONGEORLOOFDE VOORWAARDE	571
	INLEIDING	573

HOOFDSTUK 1. DE WETTELIJKE REGELING	575
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	575
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	576
A. Toepassingsgebied	577
B. Sanctiemechanisme en <i>ratio legis</i>	578
HOOFDSTUK 2. EVOLUTIE IN HET TOEPASSINGSGBIED	582
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	582
A. Partiële nietigheid, (mede) afgeleid uit de bedoeling van de partijen	583
1. Beperking van de nietigheid tot het accessoire beding	583
2. Uitsluiting van bepaalde bedingen uit de nietigheid van de overeenkomst	584
3. Partiële nietigheid <i>sensu stricto</i> : deelbaarheid van de verbintenissen	585
B. De partiële nietigheid als bescherming voor de zwakke contractpartij ..	589
1. Een nieuwe vorm van nietigheid: voor niet geschreven houden	589
2. Sanctiemechanisme en <i>ratio legis</i>	594
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	595
A. Algemeen	595
B. Verhouding met de theorie van de oorzaak	596
C. Beoordeling	600
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	603
 TITEL 3. RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE PARTIJEN	
INLEIDING EN PLAN	609
 DEEL 1. DE VERPLICHTINGEN VAN DE VERKOPER/SCHENKER	
HOOFDSTUK 1. DE VERPLICHTING TOT “LEVERING”	615
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	615
A. De verplichting tot eigendomsoverdracht en afgifte	615
B. De bewarings- en bewakingsverplichting	617
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	619
A. De verplichting tot eigendomsoverdracht en afgifte	619
1. Algemeen	619
2. Een bijzondere exceptie van niet-uitvoering?	624
B. De bewarings- en bewakingsverplichting	626

HOOFDSTUK 2. DE VRIJWARINGSVERPLICHTING.....	631
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	631
A. Vrijwaring voor uitwinning	631
B. Vrijwaring voor verborgen gebreken	633
C. Contractuele uitbreiding of beperking	636
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	638
A. Principe: geen vrijwaringsverplichting voor verborgen gebreken of de daad van een derde	638
B. Uitzonderingen	641
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	646
DEEL 2. DE VERPLICHTINGEN VAN DE KOPER/BEGIFTIGDE	649
HOOFDSTUK 1. HET GEMENE VERBINTENISSEN- EN OVEREENKOMSTENRECHT	651
HOOFDSTUK 2. HET SCHENKINGENRECHT	652
Afdeling 1. Schenkingspecifieke “verplichtingen”	652
A. Inleiding: aard en draagwijdte	653
1. Aard	653
2. Draagwijdte	655
B. De “verplichting” tot dankbaarheid	656
1. Vormen van ondankbaarheid	658
a. Een aanslag op het leven van de schenker	659
b. Mishandelingen, misdrijven en grove beledigingen	661
C. De “verplichting” tot het verschaffen van levensonderhoud	668
1. Algemeen: toepassingsvoorwaarden	668
a. Wat de schenker betreft	669
b. Wat de begiftigde betreft	671
2. Samenloop tussen de begiftigde en de wettelijke onderhouds- plichtigen?	673
Afdeling 2. De uitvoering van de last?	678
A. Invloed van de last op de kwalificatie van de rechtshandeling	679
1. Het Belgische en Franse recht: eenheidsleer	679
a. Invloed van de last op de kwalificatie van de rechtshandeling ...	679
b. Invloed van de waarde van de last op de kwalificatie van de rechtshandeling als schenking	681
2. Het Duitse en het Nederlandse recht: gemengde rechtshandeling ...	684
a. Algemeen: het “om niet”-vereiste	684
b. Een gemengde rechtshandeling	686
B. Het contractuele regime van de last	689

HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	693
 <i>TITEL 4. HET TENIETGAAN VAN DE OVEREENKOMST</i>	
INLEIDING EN PLAN	697
 DEEL 1. ONTBINDING WEGENS NIET-NAKOMING VAN DE CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN	
INLEIDING	701
1. Algemeen: artikel 1184 B.W. en artikel 953 B.W.	701
a. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	701
b. Het schenkingenrecht	703
2. De ontbindende voorwaarde en het ontbindend beding	705
HOOFDSTUK 1. TOEPASSINGSGEBIED	708
Afdeling 1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	708
Afdeling 2. Het schenkingenrecht	708
A. De ontbinding wegens niet-uitvoeren van de lasten	709
1. Elke schenking onder last	710
2. De last	710
a. Onderscheid met de voorwaarde?	711
b. Onderscheid met de voorwaarde-last?	713
c. Onderscheid met de loutere wens	714
3. Elke last	714
B. Ontbinding wegens ondankbaarheid	715
HOOFDSTUK 2. MATERIËLE TOEPASSINGSVOORWAARDEN	718
Afdeling 1. Een tekortkoming	718
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	718
1. Principe: een effectieve tekortkoming	718
2. Een wijziging in de uitvoeringsmodaliteiten	720
B. Het schenkingenrecht	722
1. Algemeen: een tekortkoming	722
2. Een wijziging in de uitvoeringsmodaliteiten	724
a. Niet contractueel bedongen omzetting op initiatief van de begiftigde of de rechter	725
b. Wettelijke omzettingmogelijkheid?	727
Afdeling 2. Aard en ernst van de tekortkoming	731
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	731
1. Uitgangspunt: een voldoende ernstige tekortkoming	731

2. Beoordelingscriteria	735
a. De klassieke criteria	735
b. Het economisch nuts criterium als uniek beoordelingscriterium	739
B. Het schenkingenrecht	740
1. De ontbinding wegens een tekortkoming in de uitvoering van de lasten	740
2. Vergelijking: de beoordelingsbevoegdheid bij de ontbinding wegens ondankbaarheid	746
Afdeling 3. Relevantie van de toerekenbaarheid van de tekortkoming	748
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	748
1. Algemeen	748
2. Tekortkoming door toeval of overmacht	750
a. Het Belgische recht	750
b. Het Franse recht	753
c. Het Nederlandse en Duitse recht	754
B. Het schenkingenrecht	754
1. Algemeen	754
2. Niet-uitvoering door toeval of overmacht	756
3. Ontbinding wegens ondankbaarheid	759
HOOFDSTUK 3. DE VORDERING TOT ONTBINDING: MECHANISME EN GEVOLGEN	761
INLEIDING: VERSCHILLENDE VORDERINGSMOGELIJKHEDEN	761
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	761
B. Het schenkingenrecht	765
1. Niet-uitvoering van de lasten	765
2. De ondankbaarheid	767
Afdeling 1. De vordering tot ontbinding	768
A. Rechthebbenden van de vordering tot ontbinding	768
1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	768
2. Het schenkingenrecht	768
a. Vordering tot ontbinding van de schenking wegens niet-uitvoering van de lasten	768
b. De vordering tot ontbinding wegens ondankbaarheid	772
B. Tegen wie kan de vordering tot ontbinding worden ingesteld?	777
1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	777
2. Het schenkingenrecht	777
a. De vordering tot ontbinding wegens het niet-uitvoeren van de lasten	777
b. De vordering tot ontbinding wegens ondankbaarheid	778

C. Verjaringstermijnen	780
1. Gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	780
2. Het schenkingenrecht	781
a. De vordering tot ontbinding wegens het niet-uitvoeren van de lasten	781
b. Ontbinding wegens ondankbaarheid	782
Afdeling 2. De wijze van ontbinding	786
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	786
1. Algemeen principe: verplichte voorafgaande rechterlijke toetsing	786
2. Uitdrukkelijk ontbindend beding	787
3. De buitengerechtelijke ontbinding?	790
B. Het schenkingenrecht	796
1. Principe: de gerechtelijke ontbinding	796
2. Het uitdrukkelijk ontbindend beding	797
3. De buitengerechtelijke ontbinding	798
Afdeling 3. Gevolgen van de ontbinding	798
A. De omvang van de ontbinding	798
1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	798
2. Het schenkingenrecht	805
B. De gevolgen van de ontbinding	807
1. Inleiding: terugwerkende kracht en zakelijke werking	807
2. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	809
a. Gevolgen van de ontbinding tussen partijen: zakenrechtelijke werking <i>sensu stricto</i>	809
b. De gevolgen van de ontbinding ten aanzien van derden: zakenrechtelijke werking <i>sensu lato</i>	815
3. Het schenkingenrecht	816
a. Algemeen	816
b. Gevolgen van de ontbinding tussen partijen	817
c. Gevolgen van de ontbinding voor derden	820
HOOFDSTUK 4. TUSSENBSLUIT	829
DEEL 2. HET VERVAL WEGENS HET VERDWIJNEN VAN DE OORZAAK	833
INLEIDENDE BESCHOUWINGEN	835

HOOFDSTUK 1. HET VERVAL IN HET GEMENE VERBINTENISSEN- EN OVEREENKOMSTENRECHT	839
Afdeling 1: Het verval wegens de verdwijning van de objectieve oorzaak? . . .	839
A. Het ‘verval’ als noodzakelijk gevolg van de verdwijning van het voorwerp	840
B. Het verval wegens het verdwijnen van de voorwerp-oorzaak.	844
1. De principiële weigering van de imprevisieleer in het Belgische recht	846
2. De imprevisieleer sijpelt indirect binnen in het verbintenissenrecht .	848
Afdeling 2. Het verval wegens de verdwijning van de doorslaggevende beweegreden?	851
A. Principe: geen verval	851
1. De klassieke opvatting: ontkenning.	851
2. Cassatie 16 november 1989: de erkenning van het verval?	855
3. Cassatie 21 januari 2000: de bevestiging van de klassieke opvattingen.	856
B. Uitzonderingen en nuanceringen	857
1. Algemene uitzondering: het verbod van rechtsmisbruik	858
2. <i>Intuitu personae</i> overeenkomsten.	861
3. Samenhangende overeenkomsten.	862
4. Verval bij enkelvoudige overeenkomsten?	867
HOOFDSTUK 2. HET VERVAL IN HET SCHENKINGENRECHT	869
Afdeling 1. Wettelijke toepassingsgevallen	869
Afdeling 2. Een wezenlijke verandering in de (economische) omstandighe- den in het schenkingenrecht?	873
Afdeling 3. Het verdwijnen van de subjectieve oorzaak bij schenkingen?	875
A. Prelude: verval van een legaat wegens het verdwijnen van de subjek- tieve oorzaak	875
B. Verval van de schenking wegens het verdwijnen van de subjectieve oorzaak?	879
1. De rechtspraak van het Belgische Hof van Cassatie	879
a. De principiële aanvaarding: het arrest van 16 november 1989 . . .	879
b. De grote onduidelijkheid: het arrest van 21 januari 2000	890
2. Beoordeling: is er <i>de lege ferenda</i> een plaats voor het verval in het Belgische schenkingenrecht?	900
a. Argumenten <i>contra</i> verval gecontesteerd.	901
b. Argumenten <i>pro</i> verval	904
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	912

TITEL 5. DE SCHENKING EN DE RECHTEN VAN SCHULDEISERS

INLEIDING EN PLAN..... 917

**DEEL 1. TEGENWERPELIJKHEID: OVERSCHRIJVINGSVER-
PLICHTING..... 921**

HOOFDSTUK 1. WETTELIJKE REGELING ANNO 1804..... 923

A. Het schenkingenrecht..... 923

B. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht..... 925

HOOFDSTUK 2. DRAAGWIJDTE EN EVOLUTIE..... 926

A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht..... 927

B. Het schenkingenrecht..... 929

HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT..... 932

**DEEL 2. RECHTSMIDDELEN TEGEN BEDRIEGLIJK OPTREDEN
VAN DE SCHULDENAAR..... 933**

HOOFDSTUK 1. DE PAULIAANSE VORDERING: INLEIDING..... 935

Afdeling 1. Algemene kenmerken..... 935

A. Definitie en wettelijke grondslag..... 935

B. Aard en gevolgen..... 936

C. Juridische grondslag..... 938

Afdeling 2. Toepassingsgebied *ratione materiae*..... 939

A. Elke rechtshandeling..... 939

B. Enkel oprecht verrichte rechtshandelingen..... 941

1. Enkel onverplicht verrichte rechtshandelingen..... 941

2. Een handelen en geen nalaten..... 944

HOOFDSTUK 2. TOEPASSINGSVOORWAARDEN..... 947

Afdeling 1. Objectieve toepassingsvoorwaarden..... 947

A. De aangevochten rechtshandeling: een benadeling van de schuldeiser .. 947

1. Benadeling: (toegenomen) insolvabiliteit..... 948

a. De economische vermindering van het onderpand..... 948

b. De feitelijke vermindering van de verhaalsmogelijkheden..... 950

2. Het vereiste van insolvabiliteit genuanceerd..... 953

B. De schuldeiser: schuldeiser met een anterieure schuldvordering..... 955

1. Een schuldeiser..... 955

2. Een schuldeiser met een anterieure schuldvordering..... 956

a. Het begrip anterioriteit..... 958

b. Uitzonderingen op het anterioriteitsvereiste: het inzicht om te benadelen	962
Afdeling 2. Subjectieve toepassingsvoorwaarden	964
A. Bedrieglijke benadeling door de schuldenaar	966
1. Rechtshandelingen onder bezwarende titel	966
a. Principe en <i>ratio legis</i>	966
b. Inhoud van het begrip bedrog	968
c. Bewijs van het bedrog	970
2. Rechtshandelingen onder kosteloze titel	974
a. Algemeen: de noodzaak van bedrog?	974
b. Het bedrog: inhoud en bewijs	976
B. Derde-medeplichtigheid van de wederpartij	978
1. Rechtshandelingen onder bezwarende titel	979
a. Principe en <i>ratio legis</i>	979
b. Derde-medeplichtigheid: inhoud en bewijs	980
2. Rechtshandelingen onder kosteloze titel	983
a. Principe	983
b. <i>Ratio legis</i> ?	985
C. De Pauliaanse vordering tegen een derde-verkrijger	987
HOOFDSTUK 3. TUSSENBSLUIT	990
DEEL 3. RECHTSMIDDELEN TEGEN HET STILZITTEN VAN DE SCHULDENAAR	993
INLEIDING EN SITUERING: DE ZIJDELINGSE VORDERING	995
HOOFDSTUK 1. TOEPASSINGSGBIED	997
Afdeling 1. Rechten en vorderingen	997
A. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	998
1. Uitoefenen van vorderingen	998
2. Uitoefening van rechten	998
B. Het schenkingenrecht	1000
Afdeling 2. Uitzondering: rechten die uitsluitend aan de persoon zijn verbonden	1003
A. Persoonlijke rechten: gangbare opvattingen	1003
1. Het gemene verbintenissen- en overeenkomstenrecht	1003
2. Het schenkingenrecht	1006
a. Inleiding	1006
b. Gangbare opvattingen	1007
HOOFDSTUK 2. TUSSENBSLUIT	1012

ALGEMEEN BESLUIT. HOE ANDERS IS DE OVEREENKOMST SCHENKING, EN WAAROM?	1013
HOOFDSTUK 1. HOE ANDERS ZIJN SCHENKINGEN?	1015
Afdeling 1. Totstandkoming van de overeenkomst	1016
Afdeling 2. De inhoudelijke grenzen aan de contractvrijheid	1022
Afdeling 3. Rechten en verplichtingen van de partijen	1025
Afdeling 4. Gronden tot beëindiging van de overeenkomst	1027
Afdeling 5. Rechten van derden.	1030
Afdeling 6. Voorlopige conclusie.	1031
HOOFDSTUK 2. WAAROM ZIJN SCHENKINGEN ANDERS?	1033
Afdeling 1. <i>Police des libéralités</i>	1033
Afdeling 2. De economische aard van de schenking	1039
Afdeling 3. Voorlopige conclusie	1042
HOOFDSTUK 3. <i>QUO VADIS</i> : TIJD VOOR VERANDERING?	1043
Afdeling 1. Het Belgische schenkingenrecht is niet langer een geschikt werkinstrument	1043
Afdeling 2. De krachtlijnen van een modern schenkingenrecht.	1044
BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE	1049
BEKNOPT TREFWOORDENREGISTER	1117